

REDACCIÓ D'UN PLA LOCAL DE PREVENCIÓ DE RESIDUS MUNICIPALS

Fraccions a les quals incideix l'actuació

L'actuació té incidència en les fraccions *matèria orgànica, paper-cartró, envasos lleugers, vidre, resta i altres fraccions*.

Categoria i tipus d'actuació

L'actuació té incidència sobre la *prevenció*.

Justificació

A Catalunya, l'any 2015 es van generar 3,70 milions de tones de residus municipals, el que equival a una generació de 493,29 kg/hab/any. La prevenció de residus requereix la implicació de tots els actors: ciutadans, comerços, empreses, associacions, administracions, etc., essent necessari planificar, establir objectius i indicadors, així com aplicar una estratègia a mitjà i llarg termini que permeti aconseguir la participació i sensibilització dels diferents agents, per tal d'assolir els objectius de reducció de residus plantejats.

La redacció d'un Pla local de prevenció de residus municipals permet definir les línies estratègiques de futur en quant a la prevenció de residus municipals, mitjançant les quals es pretén aconseguir:

- Desenvolupar un pla de treball per als propers anys per tal de reduir la quantitat de residus generats.
- Incorporar noves actituds i mecanismes en les estratègies de prevenció de residus, tant a nivell organitzatiu com a nivell d'hàbits del ciutadà.
- Millorar l'efectivitat dels recursos aportats i generar un estalvi econòmic.
- Augmentar el grau de sensibilització i participació de la població en general i de cadascun dels agents implicats en particular.

- Millorar la coordinació entre els agents i entre les actuacions a fi d'aconseguir els resultats esperats de la forma més eficient possible.

Descripció

Per a la consecució de bons resultats en matèria de prevenció de residus cal combinar diferents tipus d'instruments: tècnics, organitzatius, normatius, econòmics i de comunicació i participació, instruments que han d'anar dirigits als diferents agents involucrats en la prevenció.

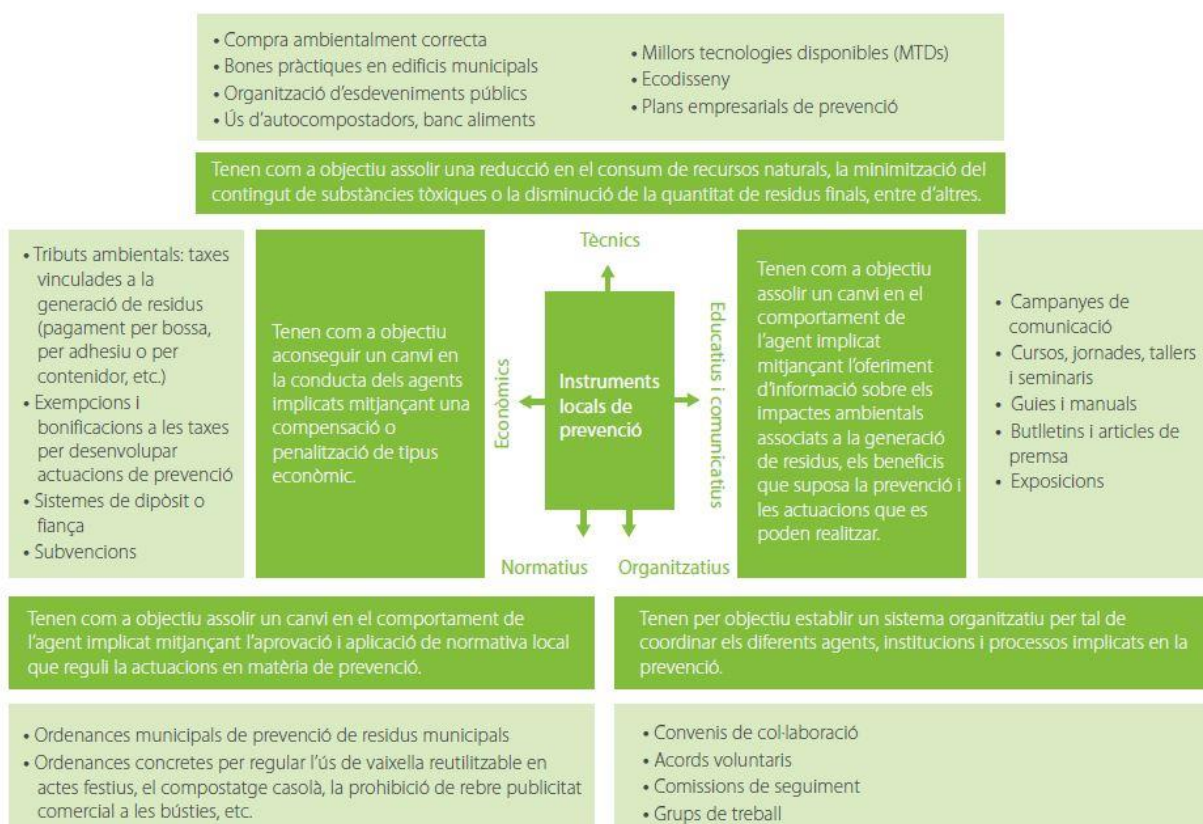

Figura 1. Instruments locals de prevenció. Font: Guia per a l'elaboració de plans locals de prevenció de residus municipals. Agència de Residus de Catalunya, 2008.

Per a la redacció i la implementació d'un Pla local de prevenció de residus municipals es poden distingir diverses fases:

1. **Diagnosi de la situació:** La primera fase abans d'elaborar un Pla local de prevenció de residus municipals és la realització d'una anàlisi exhaustiva de la situació de partida de la generació i gestió dels residus al municipi, la qual afectarà i condicionarà les estratègies de prevenció.
- **Caracterització dels fluxos residuals:** El coneixement dels fluxos de residus que es generen en el municipi és el punt de partida per elaborar un planejament en matèria de prevenció. Les dades sobre les quantitats de residus generades i la seva naturalesa (especialment quantitat i perillositat/toxicitat) han de permetre identificar aquells fluxos sobre els quals és més important desenvolupar actuacions. Aquesta anàlisi es pot portar a terme a través del càlcul de la bossa tipus municipal o, si no és possible realitzar aquest estudi, es pot assumir la composició mitjana dels residus a Catalunya com a dada de partida.
 - **Caracterització de la generació de residus per origen:** S'ha de determinar quins són els processos de generació de residus que tenen lloc al municipi, amb l'objectiu d'assignar els fluxos de residus analitzats en el punt anterior als seus generadors. Identificar les característiques dels processos de generació (origen de la producció del residu i la seva gestió) ha de servir de punt de partida per establir les actuacions de prevenció específiques per a cadascun d'aquests generadors.
 - **Determinació de dificultats i oportunitats:** Aquest fet permetrà establir el potencial de prevenció específic del municipi, ja que cada ens local té les seves limitacions. En aquest sentit, s'han d'identificar els hàbits i les actituds de cada agent implicat en la prevenció.
 - **Determinació del potencial de prevenció dels residus:** No totes les fraccions residuals tenen el mateix potencial de reducció. Per tant, en el moment de dissenyar les estratègies s'han de considerar els potencials de reducció dels residus, tenint en compte experiències ja existents que demostrin els nivells de reducció aconseguits aplicant actuacions per a fluxos determinats o realitzant proves pilot per obtenir aquesta informació.

2. **Elaboració de la planificació:** La segona fase d'elaboració del Pla local de prevenció de residus municipals comporta el disseny i redacció de la planificació. Aquesta planificació inclourà la definició de l'abast del Pla, els objectius de prevenció, les estratègies i actuacions a implantar, així com el calendari i els recursos econòmics (materials i humans) que s'hi destinaran.

- **Objectius:** Definició dels objectius del Pla, tant qualitius com quantitatius. Per tal de definir els objectius s'ha de partir de la diagnosi de la situació inicial, de les aspiracions en matèria de prevenció del municipi i de les directrius establertes per l'Agència de Residus de Catalunya. En aquest sentit, és indispensable establir uns objectius propis i adaptats a les expectatives i possibilitats del municipi. Per fer-ho, es pot recórrer a la *Guia metodològica per al càlcul dels potencials i els objectius de prevenció dels residus municipals*, a la *Calculadora de la prevenció de residus municipals* o a experiències prèvies d'altres ens locals.
- **Actuacions:** En base als objectius s'han de definir les actuacions que es duren a terme. En aquest sentit, cada municipi pot adoptar les actuacions que pugui desenvolupar en funció dels mitjans i recursos disponibles, així com de les pròpies expectatives en matèria de prevenció. Els ens locals poden recórrer al PRECAT20, a la *Guia per a l'elaboració de plans locals de prevenció de residus municipals*, a la *Calculadora de la prevenció de residus municipals* o a exemples de Plans locals aprovats per altres municipis per treure actuacions o idees a desenvolupar en el seu municipi.
- **Calendari:** El Pla ha d'incloure un calendari d'implantació de les actuacions que defineixi el moment d'aplicació per cadascuna d'elles, la durada i la periodicitat. Aquest calendari ha de reflectir la successió d'actuacions al llarg del temps de vigència del Pla.
- **Pressupost:** El Pla ha d'incloure quins costos tindrà el desenvolupament de les actuacions plantejades. En aquest sentit, s'ha d'obtenir un pressupost ajustat a la realitat del municipi en qüestió. En cas contrari, s'haurà de redefinir els objectius i actuacions a desenvolupar.
- **Seguiment:** Definició d'indicadors que permetin l'avaluació del grau d'execució de les actuacions definides i de l'assoliment dels objectius fixats.

3. **Implementació i seguiment:** La tercera fase consisteix en l'execució de les actuacions previstes i la implementació d'eines de seguiment (indicadors, participació, etc.) que permetin avaluar l'execució i el grau d'èxit en el compliment dels objectius quantitatius i

Per a més informació, es pot consultar la *Guia per a l'elaboració de plans locals de prevenció de residus municipals*, la *Guia metodològica per al càlcul dels potencials i els objectius de prevenció dels residus municipals* i la *Calculadora de la prevenció dels residus municipals*.

L'actuació es pot desenvolupar en qualsevol tipus de municipi o àmbit supramunicipal.

Per a la redacció d'un Pla local de prevenció de residus municipals es requereixen mitjans humans, d'un perfil tècnic, els quals poden ser del propi Ajuntament o bé subcontractar aquest treball a una consultoria externa. Per altra banda, en relació als mitjans necessaris per a la implementació del Pla local, aquests dependran de les actuacions definides en el mateix. Es considera molt aconsellable la utilització de la *Calculadora de la prevenció de residus municipals* com a eina de suport. Periòdicament, l'Agència de Residus de Catalunya organitza sessions de formació sobre aquesta eina adreçades a tècnics dels ens Locals.

La redacció i execució d'un Pla local de prevenció de residus municipals permet incorporar a la societat hàbits en matèria de prevenció de residus i per tant un estalvi del consum de recursos naturals i una disminució dels impactes ambientals relacionats amb els processos de producció dels béns i productes. Addicionalment, facilita l'assoliment de les fites de reducció de residus marcades pel PRECAT20.

La principal amenaça és l'incompliment de la planificació elaborada per manca de voluntat o de recursos materials i humans.

El cost associat a la redacció d'un Pla local de prevenció de residus municipals pot oscil·lar entre els 15.000 – 20.000 € en cas de subcontractar-se la seva realització, però també poden elaborar-se amb recursos propis del propi ens Local.

La redacció d'un Pla local de prevenció de residus municipals s'hauria de finançar a través de fonts propis de l'Ajuntament o a través de les línies de subvenció que proporciona l'Agència de Residus de Catalunya.

- Evolució de la generació anual de residus municipals (unitats: kg/hab/any).
- Percentatge d'actuacions contemplades al Pla local que s'han desenvolupat (unitats: %).
- Indicadors de seguiment de les actuacions definits al propi Pla local.

Aquesta actuació s'ha implementat en molts municipis i ens supramunicipals de Catalunya, com Barcelona (1.608.746 habitants; Barcelonès), Terrassa (215.121 habitants; Vallès Occidental), Cornellà de Llobregat (86.072 habitants; Baix Llobregat), Mataró (125.517 habitants; Maresme), Vic (43.287 habitants; Osona); Cardedeu (18.158 habitants; Vallès Oriental), La Palma de Cervelló (3.000 habitants; Baix Llobregat), etc.

Bibliografia d'interès

- Guia metodològica per al càlcul dels potencials i els objectius de prevenció dels residus municipals. Agència de Residus de Catalunya, 2015.
- Calculadora de la prevenció de residus municipals. Agència de Residus de Catalunya, 2015.
- Guia per a l'elaboració de plans locals de prevenció de residus municipals. Agència de Residus de Catalunya, 2008.

